

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: СУЧАСНИЙ СТАН

Д.В. Яковенко, аспірантка

Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

Інвестиційно-інноваційний етап розвитку економіки України вимагає перетворення інноваційного потенціалу на основну рушійну силу економічного зростання. Усе це можливо лише на основі формування ефективного організаційно-економічного механізму комерціалізації інноваційного продукту.

Комерціалізація інновацій – це процес своєчасного перетворення результатів інноваційної діяльності в ринковий товар з метою досягнення конкурентних переваг на ринку та отримання ринкової вигоди.

Абсолютне домінування найменш передових типів інноваційної поведінки (запозичення готових технологій і т.д.) характеризує українську інноваційну систему як орієнтовану на імітаційний характер, а не на створення радикальних нововведень і нових технологій. Велика кількість як фундаментальних, так і прикладних відкриттів залишаються лише на стадії розроблення. Причиною цього може бути не лише відсутність коштів, але і невміння правильно комерціалізувати цю інноваційну продукцію, технологію чи ідею. [2] Це обумовлює необхідність більш докладного дослідження процесу комерціалізації.

На відміну від планово-директивної економіки, в якій фінансування, управління та передача інновацій виконувались окремо, процеси комерціалізації в умовах ринку об'єднують ці функції з метою орієнтації на позитивний комерційний, тобто самоокупний, результат. В Україні ж на даний момент функціонує інноваційна система перехідного типу. В даних умовах типовим є те, що пріоритети інноваційної діяльності визначають або чиновники, або самі науковці-дослідники. Однак, для успішного здійснення процесу комерціалізації важливе усвідомлення усіма його учасниками того, що інноваційний продукт – це такий же товар, як і будь-який інший на ринку. Це означає, що інновації повинні вироблятися у відповідь на потреби та вимоги ринку, а не в залежності від можливостей дослідників.

Зростаюча залученість України до світових інтеграційних процесів обумовлює створення такої системи комерціалізації інновацій, яка б сприяла вигідному співробітництву між суб'єктами комерціалізації з різних країн світу. Сьогодні в Україні створені і працюють лише окремі елементи інноваційної системи, цикли інноваційного процесу слабо узгоджені один з одним, тому віддача від інноваційної діяльності залишається низькою. Одна із причин такого стану – недосконале законодавство і нормативно-правова база щодо створення інноваційних наукомістких технологій та фінансування процесів їхньої комерціалізації. [2]

Звертаючись до досвіду закордонних країн, можна спостерігати, що у сфері комерціалізації результатів наукової діяльності в розвинених країнах проявляється загальна зацікавленість різних структур і погодженість дій

парламентів, урядів і приватного бізнесу зі створення пільг для всіх бажаючих (із державного й приватного сектора) брати участь у процесі комерціалізації наукового продукту. Максимально заохочуються різні форми взаємодії.

В законодавстві багатьох країн присутні приписи, що визначають порядок (процедуру) комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок. Українське законодавство у сфері інноваційної діяльності досі не дає чітких вказівок щодо врегулювання дієвого процесу комерціалізації вітчизняних розробок і складається із Законів «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу» та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у зазначеній сфері.

У розвинених країнах близько 90 % ВВП визначається інноваційними процесами, за останні 20 років обсяги продажів наукомісткого сектора в цих країнах зростали в 1,7 рази швидше, ніж обробна промисловість. У країнах Заходу не рідкість, коли на наукові дослідження витрачається 20 % обороту підприємства. В Україні ж передбачене державне фінансування наукових досліджень в обсязі 1,7 % ВВП, проте за фактом видатки держбюджету з 2,3% ВВП у 1990 р. знизилися до 0,31 % у 2012 р. [3]

Сьогодні в Україні відсутні необхідні умови для комерціалізації інтелектуальної власності, практично відсутній механізм державної підтримки просування вітчизняних об'єктів інтелектуальної власності на закордонні ринки, не унормовано захист прав на ці об'єкти за кордоном, відсутня належна система експертизи ступіня можливості комерціалізації інновації, так званого технологічного аудиту. Дослідники, наукові співробітники, керівники наукових організацій недостатньо обізнані про пріоритети сучасного ринку, потреби споживача, що спричиняє негативну динаміку в освоєнні досягнень науки, про що свідчить зменшення питомої ваги підприємств, організацій, які здійснюють розробку й використання нововведень. [3]

Також слід підкреслити й незацікавленість підприємств «висвітлювати» впровадження ними нових технологій, відсутній і моніторинг цього процесу, а також забезпечення захисту авторських прав з боку держави, тому реальна кількість впровадження результатів НДДКР в Україні більша, ніж зазначені в офіційних статистичних даних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Галенко І.В. Проблемні аспекти комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності [Електронний ресурс.] – Режим доступу: www.uuis.com.ua/files/Section_02.pdf
2. Концепція стратегії інноваційного розвитку України до 2020 року [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article;jsessionid=526491E20C659BE3929D50228D66B8B2?art_id=47920&cat_id=46017
3. Прантенко Г. Комерціалізація технологій у сучасних умовах в Україні. - [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=31888